

Rola Stefana kardynała Wyszyńskiego w dziele odrodzenia narodu polskiego

Zabielski Józef,

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego (Warszawa, Polska)

W obliczu zagrożeń Polski i Kościoła ks. kard. Stefan Wyszyński wskazuje dwa sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom: naturalny i religijny. Naturalne sposoby odrodzenia polskiego narodu Prymas Polski widzi w oddziaływaniu jednostki ludzkiej, wspólnoty rodzinnej oraz całego narodu. Oprócz naturalnych form obrony, Ks. Prymas ukazuje też formy religijne, niezwykle ważne dla ludzi wierzących.

Stojąc w obliczu zagrożeń Polski i Kościoła ks. kard. Stefan Wyszyński wskazuje dwa sposoby przeciwdziałania tym zagrożeniom: naturalny i religijny. Naturalne sposoby odrodzenia polskiego narodu Prymas Polski widzi w oddziaływaniu jednostki ludzkiej, wspólnoty rodzinnej oraz całego narodu. Ten proces odnowy winien zacząć się od każdego Polaka, który zobowiązany jest w swym sumieniu najpierw „zbadac siebie samego”, czyli poddać osądowi swoje postępowanie. Prawdziwość tego osądu uwarunkowana jest prawością, co wymaga przewycięzania w sobie złych dążeń i oparcia na rozumie szukającym pełni prawdy oraz woli dążącej do dobra, serce swe zaś należy poddać rozumowi i woli w duchu miłości. Tylko wtedy człowiek osiągnie prawość swej osoby i będzie mógł mówić o rozpoczętej drodze przemiany [1]. Efektem tej przemiany najpierw ma być zrozumienie godności osoby ludzkiej wypływające z Boskiego pochodzenia i nadające człowiekowi prymat decydowania o istocie i kształcie społeczności. To bowiem obywatele przez swoją postawę moralną są twórcami istoty i ducha narodu. Wychowanie „nowego człowieka” winno więc rozpocząć proces odnowy całego narodu, co wymaga przewycięzania zła i brutalności, kształtując cnoty społeczne przez wierność obietnicom, pomoc potrzebującym, przewycięzanie nalogów oraz wykorzenianie niesumienności. Powołując się na osobową wartość człowieka Ks. Prymas apelował, aby każdy Polak ratował swoją godność, pokonując brak odwagi i zagubienie, aby nie dopuścić do „amputacji” ducha człowieka. [2] dnowa Polaków winna być zakotwiczona w polskiej rodzinie, będącej pierwszą szkołą chrześcijańskiego wychowania i twierdzą wiary narodu. Ks. Prymas uczył, że chrześcijańska rodzina jest „małym Kościołem”, w którym rodzice pełnią postanowienie Boże wobec swoich dzieci. Apelował, żeby z „ładem serca” każdego Polaka łączył się ład rodziny, gdyż w niej buduje się porządek społeczny. W rodzinach powstaje narodowy organizm, stąd też prawa i bezpieczeństwo rodziny winny stanowić podstawową normę życia społeczno-narodowego. W rodzinie jako podstawowej komórce społecznej „rodzi się” naród i kształtuje się też porządne państwo [3]. Trzecia droga naturalnej odnowy prowadzi przez naród. Polacy prawidłowo ukształtowanymi przez rodzinę, sprawnej przystosowują się do życia społeczno-narodowego. Niezwykłym bogactwem narodowej rodziny są dobra odziedziczone po dawnych pokoleniach. Ks. Kardynał przypominał, że to nasi praojcowie gromadzili przez wieki wypracowywali skarby narodowej kultury, uczyli miłości do ziemi ojczystej i przywiązania do wszystkiego, „co Polskę stanowi”. Stąd też każdy Polak winien z wielkim szacunkiem odnosić się do swej przeszłości i narodowego dziedzictwa, bronić go i nigdy nie zdradzić. Ks. Prymas akcentował dwa oddziaływania zmierzające do odrodzenia polskiego narodu przez naród jako całość: wartości uświęcające poszczególnych obywateli – tzw. personalizacja narodu oraz wartości scalające naród w rodzinę [4].

Oprócz naturalnych form obrony, Ks. Prymas ukazuje też formy religijne, niezwykle ważne dla ludzi wierzących. Na pierwszym planie stawia ukierunkowanie Polaków ku Matce Bożej, co było powiązane z jego osobistym kultem. [5] Szczególną formą moralnego odrodzenia Polski przez Maryję było świętowanie Tysiąclecia Chrztu Polski. Ks. Prymas głęboko wierzył, że Bóg obdarował Polaków dodatkową pomocą, wiążącą naród w trudnych chwilach. Jasnogórskie Sanktuarium nazwał „ostatnią deską ratunku” dla narodu, wzywając Polaków do korzystania z Bożych łask dających siłę narodowi w tym szczególnym miejscu stanowiącym „narodowy Nazaret” [6]. Wyrazem tego zawierzenia Matce Bożej były Śluby Jasnogórskie, złożone 26.08.1956 roku, będące kontynuacją zobowiązań króla Jana Kazimierza złożonych we Lwowie w imieniu całego narodu polskiego. Śluby Jasnogórskie były początkiem dziewięcioletniej Nowenny narodu przed Tysiącleciem Chrztu Polski, której istotą była praca nad wewnętrzną przemianą Polaków we współpracy z Bożą łaską. Kard. S. Wyszyński wszystko zawierzył Maryi, która pierwsza uwiaryliła w „niemożliwe”; dzieło Wielkiej Nowenny było dziełem Matki Bożej. Jasnogórskie Śluby oraz Wielka Nowenna przygotowywały naród do Aktu Oddania Polski w macierzystą niewolę Maryi. Ks. Prymas dał wyraz miłości do Matki Bożej i wiary w Jej pomoc skutkującą zwycięstwem wiary, nadziei i miłości w narodzie, szczególnie w chwilach trudnych [7].

Najbardziej skutecznym środkiem ożywienia wiary Polaków stało się nawiedzenie Matki Bożej w kopii Jej Jasnogórskiego Obrazu. Celem tej pielgrzymki było pogłębienie w narodzie polskim wiary oraz zabezpieczenie przed zagrożeniami życia religijno-narodowego. Ożywione w ten sposób życie religijne miało pomóc w obronie wolności moralnej przeciw nąlogom i zaniedbaniom, czemu miała towarzyszyć pokuta i zadośćuczynienie oraz błagalna modlitwa i korzystanie z łask sakramentów świętych. [8]

Doświadczenie narodowych zagrożeń mobilizuje do ciągłego czuwania i troski o dobro Ojczyzny. W realizacji tych zobowiązań niezwykle ważna jest rola przywódcy, który mobilizuje i prowadzi do zwycięstwa. Polskę i Polaków z zagrożenia po II wojnie światowej wyprowadził kard. Stefan Wyszyński – Prymas Tysiąclecia. To historyczne doświadczenie winno stanowić naukę na przyszłość w spotkaniu z różnymi niebezpieczeństwami teraźniejszości. Do tego wzywa nasz wieszcz narodowy Zygmunt Krasiński: „Wytrwaj o wytrwaj w tym strasznym pochodzie/ Śród dziejów świata, mój polski narodzie/ Bądź męstwem wielki, cierpliwością święty/ Bądź przed wrogami wolą nieugięty. / Niechaj ci z serca nie wydrze Ojczyzny/ Żaden gwałt ziemski, ni ziemska pokusa/ Nie wierz w podstępny pychy, ni wsłękliżny/ Wierz tylko w słowo i przykład Chrystusa” [9].

Literatura

1. Zob. S. Wyszyński. Sumienie prawe u podstaw odnowy życia narodowego. 06.01.1981 // w: „Kościół w służbie narodu”. – Rzym, 1981. – S. 167; Por. P. Góralczyk. Pastorska troska Prymasa Tysiąclecia o kształtowanie prawego sumienia człowieka i narodu // w: „Kardynał Stefan Wyszyński Prymas Tysiąclecia i ewangelizator”, red. M. Kowalczyk, Cz. Parzyszek. – Warszawa, 2012. – S. 145–156.
2. Zob. S. Wyszyński. List pasterski o społecznej krucjacie miłości, 1967 // w: „Listy pasterskie Prymasa Polski 1946–1975”, dz. cyt. – S. 545; tenże, Słowo pasterskie na XXXIV Tydzień Miłosierdzia, 1979 // w: „Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu 1975–1981”. – Paryż, 1988. – S. 143; tenże, Prymas Polski woła..., 02.02.1981, w: „Kościół w służbie narodu”, dz. cyt. – S. 203; tenże, Idzie nowych ludzi plemię. – Poznań–Warszawa, 1973. – S. 31–36.
3. Zob. S. Wyszyński. List do polskich rodzin..., 15.08.1978 // w: „Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu”, dz. cyt. – S. 107; Por. Cz. Bartnik, Chrześcijańska

- pedagogika narodowa według Stefana Wyszyńskiego // w: „Polska teologia narodu”, pr. zb. red. Cz. Bartnik. – Lublin, 1986. – S. 225–230; A. Fr. Dziuba. Kardynał Stefan Wyszyński. – Kraków, 2010.
4. *Zob.* S. Wyszyński. Sumienie prawe... – dz. cyt. – S. 169–171; tenże, Jedna jest Polska. – Warszawa, 1989. – S. 81–82; tenże, Z rozważań nad kulturą ojczystą. – Poznań-Warszawa, 1979. – S. 13–19; Por. J. Lewandowski. Teologia narodu u kardynała Stefana Wyszyńskiego // „Ateneum Kapłańskie”. – 73 (1981). – nr 436. – S. 277–281.
 5. *Zob.* S. Wyszyński. Zapiski więzienne. – Paryż, 1982. – S. 31–32; tenże, Wszystko postawiłem na Maryję. – Paryż, 1980. – S. 7, 41–43.
 6. *Wyszyński, S.* Wszystko postawiłem na Maryję. – dz. cyt. – S. 122–123; tenże, W światłach Tysiąclecia. – Kraków, 1961 – S. 9–40.
 7. *Zob.* S. Wyszyński. Do duszpasterzy sanktuariów maryjnych // w: „Głos z Jasnej Góry”. – Warszawa, 1983. – S. 95–98; tenże, Prymas Polski wzywa ludzi dobrej woli do pomocy Kościołowi i chrześcijańskiej Ojczyźnie – przez Bogurodnicę, Matkę Kościoła, 26.05.1969 // w: „Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu”. – dz. cyt. – S. 15–16; tenże, W pierwszą rocznicę Milenijnego Aktu Oddania, 03.05.1967 // w: „Głos z Jasnej Góry”. – dz. cyt. – S. 230–234.
 8. *Zob.* S. Wyszyński. Wskazania pasterskie do kapłanów przed nawiedzeniem Jasnogórskiej Pani // w: „Listy pasterskie Prymasa Polski oraz Episkopatu”. – dz. cyt. – S. 69–72; tenże, Wszystko postawiłem na Maryję. – dz. cyt. – S. 179–186.
 9. *Kraśński, Z.* W twoim ze śmierci ku życiu odrodzie... Testament.